

Nieuwsbrief

Vereniging Streekbeheer Rijnstroom

VAN DE VOORZITTER

Pijlers 2023

Nu het einde van het jaar nadert en het toch iets kouder wordt, is het tijd om te kijken naar wat 2023 gaat bieden. Er was afgelopen jaar een hoop te beleven op agrarische gebied, waarbij op alle vlakken nog veel onduidelijkheid bestaat over de richting hoe agrarisch Nederland eruit komt te zien de komende jaren. Dit was ook wel te merken tijdens onze algemene ledenvergadering waar het nieuwe ANLB centraal stond.

De zaal was goed gevuld met leden en we hadden een spreker die de nieuwe ANLB kwam toelichten; zover de zaken bekend waren. Ik vond het een helder verhaal en m.i. werden de diverse onderwerpen duidelijker. Dit geeft vertrouwen naar de toekomst. Alleen de budgetten bleken niet toereikend. Gelukkig is er door wat puzzelwerk vanuit de werkorganisatie en overleggen met de provincie toch tot een sluitend geheel gekomen.

Binnen onze ANV heeft Marije al het nodige werk verzet. Hopelijk kunnen we snel de con-

tracten gaan opstellen en laten tekenen. Op die manier kunnen we voor de komende jaren daadwerkelijk weer verder om samen het landschap te verbeteren en/of in stand te houden. Vanuit het Collectief worden diverse bijeenkomsten georganiseerd om kennis te geven en te delen over verschillende onderwerpen. Het is zeker de moeite waard om hieraan deel te nemen. Naast dat het onderwerp belangrijk is, kan ook het contact met collega ondernemers nuttig zijn om kennis uit te wisselen op wellicht een ander vlak.

Als VSR gaan we zeker verder met onze biodiversiteitscampagne middels de bloemenmengselectie om nog meer prachtige velden/stroken te realiseren. Naast deze actie zijn nieuwe ideeën uiteraard welkom.

Ik wens éénieder alvast fijne feestdagen en al het goeds voor het nieuwe jaar.

Martijn Elshof

In deze
uitgave:

De Das

Een bijzonder dier

Weidevogel- werkgroep De Lemers

Verslag weidevogel- en
patrijzenbeheer

Filmplan VSR

Laat het moois op de
boerderij of in het land zien!

Plaatsing info borden

Drie borden geplaatst
langs akkerranden

Op zoek naar amfibieën in de poelen

In juni is onze coördinator Marije op pad geweest met amfibieënexpert Gerrit Kolenbrander om te kijken hoe het gaat met de amfibieën in de poelen in het Rijnstrangengebied.

Met het schepnet zijn we bij verschillende poelen geweest. Al deze poelen doen ook mee met agrarisch natuurbeheer, wat inhoudt dat de grondgebruikers een vergoeding ontvangen voor het onderhouden van de poel.

Wat hebben we gevonden? O.a. kleine watersalamander, larven van kamsalamander, poelkikker, geelgerande watertor. Het goed onderhouden van de poelen helpt de amfibieën hun populatie uit te breiden. Dat betekent vooral zorgen dat de poel open blijft en niet dichtgroeit, zodat de oe-

vers voldoende licht en warmte ontvangen in het voorjaar voor de amfibieënetjes en larven.

Verslag weidevogel- en patrijzenbeheer van Weidevogelwerkgroep de Liemers

Weidevogelbeheer

Het weidevogelseizoen zit er eind juni alweer bijna op, alhoewel er nog her en der pullen rondlopen die allesbehalve vliegvlug zijn, is het wel te hopen dat ze het nog op tijd redden.

Grutto eieren

Na weer een zachte winter werd het eerste kievitseit toch relatief laat (17 maart) gevonden, maar dat weerhield de kieviten er niet van om ook dit jaar weer een hoog aantal nesten te produceren. Hoeveel jongen er ook werkelijk door gekomen zijn weten we niet.

De andere weidevogels waaronder grutto, wulp en tureluur deden het vergeleken met vorig jaar ook goed, we hebben zelfs dit jaar nog enkele koppels meer gespot. Bij deze telling is ook de plasdras bij de Grote Veldstraat opgenomen. Hier trekken de vogels duidelijk naartoe.

Hoogtepunten dit seizoen waren natuurlijk de twee weken oude wulpenjongen die zijn waargenomen en de eieren van de kleine plevier die ook zijn uitgekomen, verder zijn er bij de plasdras ook veel jonge tureluurs en kieviten gespot.

Aan de hand van de tellingen is geconstateerd dat er 123 legsels succesvol zijn uitgebroed. Dit is ruim 55 % van het totaal. In gebieden zonder enige vorm van nestbescherming ligt dit % beduidend lager.

Met de weidevogelwerkgroep hebben we een excursie gemaakt naar onze Betuwse burens in het Rijswijkse veld om te kijken hoe ze daar het weidevogelbeheer aanpakken. Dit was erg interessant, leuk en leerzaam. Een excursie als dit is zeker voor herhaling vatbaar voor de vrijwilligers.

Patrijzenbeheer

Wat de patrijzen betreft, die zijn in ons gebied ook ruim vertegenwoordigd. Alleen zijn ze zo goed geconditioneerd dat ze ons zitten uit te lachen wanneer wij gewapend met imitatie geluiden 's avonds laat op onze fiets door het broek trekken. Het is de bedoeling dat de mannetjes reageren op het geluid van de 'concurrent', maar dat doen ze dus niet altijd. In andere patrijzengebieden in de Betuwe blijkt dit ook zo te zijn.

In het patrijzen focusgebied in het Duivense/Zevenaarse Broek zijn in de periode tussen 15 februari en 15 april 3 tellingen uitgevoerd door 8 vrijwilligers. Tussentijdse waarnemingen zijn meegenomen in de tellingen die veelal door boeren uit de gebieden zijn gemeld. Ook tijdens het zoeken van kievitsnesten zijn meerdere waarnemingen van patrijzen gedaan. In het Duivense/Zevenaarse Broek is in 2022 één extra telgebied geteld t.o.v. 2021. Er zijn volgens de ingevoerde waarnemingen in Sovon dubbel zoveel territoria: 7 in 2021, 14 in 2022, waardoor de dichtheid is gestegen naar 6,8 territoria per 1000 ha. We mogen dus spreken van een succesvol patrijzen jaar 2022!

Vrijwilligers voeren een telling uit in het veld

Infoborden patrijs geplaatst

We hebben infoborden geplaatst langs een aantal akkerranden.

Zo kan iedereen zien wat de boeren hier doen voor o.a. de patrijs!

Twee borden staan in het Duivense/Zevenaarse Broek, aan de Landaansestraat en Boleemweg. En één bord in de Rijnstrangen, tussen de kerk van Oud Zevenaar en de Notenboom, bij stichting Twickel.

Filmplan VSR

We willen als VSR graag een film maken van 30-45 minuten over 'De Natuur van de Boer'. Dit ter ere van ons 25 jarig bestaan in 2024! Het wordt een natuurfilm over ons gebied, zowel op boerenland als op 'door boeren beheerd' natuurgebied van andere terreineigenaren. Centraal staan de planten en dieren zelf, gefilmd als natuurfilm binnen de context van het werk dat onze leden doen om de kwaliteit van de natuur en de biodiversiteit te vergroten.

We zijn dit voorjaar al begonnen met filmen in het weidevogelgebied. We maken van de film ook afzonderlijke korte afleveringen per onderwerp. Deze zijn makkelijk te delen in de social media.

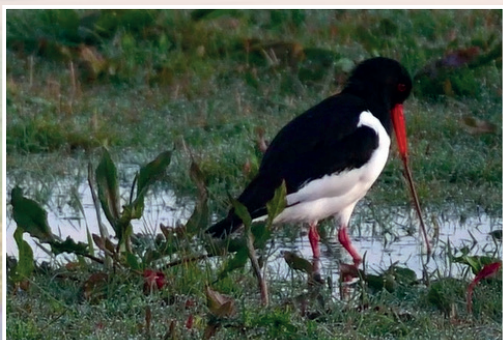
Vanaf januari tot december kijken we mee met boeren wat voor maatregelen zij nemen om natuur en biodiversiteit te beheren en te versterken. De maatregelen worden bekeken vanuit het standpunt van de boer en van de ecooloog. Belangrijk onderdeel van de

film worden mooie natuurbelden zodat we echt mee kunnen genieten van weidevogels, patrijzen, amfibieën, planten en insecten die baat hebben bij de maatregelen. En ook de das, bever, ree en vos komen aan bod.

We willen met deze film zowel collega-agrariërs als het grote publiek kennis laten maken met het werk dat door boeren wordt verricht op het gebied van natuurbeheer en -behoud. Een hele positieve film over het boerenland dus! De film zal in het voorjaar van 2024 in première gaan.

Oproep aan u als VSR-lid:

Heeft u op de boerderij of in het land iets moois te laten zien, wat heel goed in de film zou passen, laten het ons dan weten! Dat kan via de coördinator marije@rijnstromen.nl of 06-12534317. Bijvoorbeeld patrijzen bij de boerderij, zwaluwen in de stal, een poel met amfibieën, een veld vol akkervogels in de winter etc.

Beeld uit de film van een scholekster met worm

Beeld van de plasdras uit de film, gefilmd met de drone

De Das

Latijnse naam: **Meles meles**

Lengte : **71 cm**

Gewicht: **12 kg**

Aantal jongen: **1 - 5**

Vanaf begin jaren 70 van de vorige eeuw, vonden er ontgroningen plaats in de Ossenwaard, waarbij de klei werd afgegraven voor de baksteenindustrie. Tijdens deze werkzaamheden ontstonden op veel plekken taluds met een hoogteverschil van wel meer dan twee meter.

Ideale omstandigheden, zo bleek later, voor een Das om er een burcht in te graven. Bij ons op de boerderij de Vinkenhorst begon de Das, eind jaren 90, ook aan een burcht en breidde zo langzaam uit tot een heel complex van gangen en holen. De ontgroning moest worden stilgelegd, de Das is een beschermde diersoort, en een afstand van 35 meter werd aangehouden om de Das te beschermen.

Op deze manier ontstonden twee grote bulten in het landschap waar nu diverse burchten zijn gegraven waarin ook vossen en hazen hun thuis hebben. Als iedereen thuis is gaat alles goed en respecteren ze elkaar, maar buiten in het veld komt het jachtinstinct weer naar boven en staan ze elkaar naar het leven....

Foto: Daniëlle van Doorn

De Das is een roofdier uit de familie van de Marterachtigen (o.a. Wezel, Hermelijn, Bunzing, Steenmarter en de Otter). Ze heeft al lang geen natuurlijke vijand meer, behalve de mens. De meeste Dassen verongelukken in het verkeer.

Ze eet vooral wormen, kevers, rupsen maar ook kersen, pruimen etc. Verder staat er gras, graan en mais maar ook eieren op het menu. Ze is een slechte jager maar als ze jonge muizen tegen komt dan lust ze die ook. Het territorium van de das is 50 tot 150 ha groot.

De ogen van de Das zijn gewend aan het leven in het donker, maar hij vertrouwt meer op zijn gehoor en reuk. Hij ziet geen kleuren en kan alleen op korte afstand scherp zien. Verder kan hij goed horen, de hoge tonen zelfs heel goed. Maar zijn reukvermogen is het sterkst ontwikkeld. Ze ruiken 700 tot 800 keer beter dan de mens. Ze kunnen na 2 dagen nog ruiken of er mensen op de burcht zijn geweest.

Dassen lopen vaste paden die ze markeren met hun anaalklieren. Ze kennen hun territorium door de geuren. Ze hebben als het ware een plattegrond van geuren in hun hoofd.

Tijdens de schemer, wanneer de bodem nog warm is en de lucht snel afkoelt kan de das de geuren van de grond het beste ruiken. Dit is de beste tijd voor de Das om te gaan foerageren.

De Das eet voornamelijk regenwormen die hij bij nat weer van het gras raapt. Op een avond kan hij wel 200 wormen eten. Dit levert hem net zoveel eiwit op als een stukje rundvlees. Intensief begraaasd grasland is zeer geschikt, want daar ziet/ruikt hij de wormen het beste. Hij moet gemiddeld 400 tot 600 gram per dag eten, dus hij is uren bezig voordat hij genoeg gevonden heeft.

De Burcht

De Das leeft onder de grond in een uitgebreid gangenstelsel met verschillende kamers dat ook wel dassenburcht, burcht, eerd, bouw of wrang word genoemd.

De gangen hebben een doorsnede van ongeveer 30 cm. Deze lopen naar, en verbinden, de vele kamers van zo'n 50 cm doorsnede. Er zijn ook gangen die doodlopen. De kamers die in gebruik zijn worden gestoffeerd met nestmateriaal waar de Dassen overdag in slapen. Dit nestmateriaal kan bestaan uit gras, stro, bladeren, varens en mos. Dit wordt door de Dassen tussen kin, borst en voorpoten geklemd en achterstevoren het hol in gesleept. Vaak zie je in het weiland dit nestmateriaal liggen, waarin ze geslapen hebben.

In een kamer kunnen, door het formaat, maar 2 hooguit 3 Dassen slapen. In het voorjaar kan een kamer ook worden gebruikt als kraamkamer voor de zeug om de jongen te werpen en groot te brengen. De kraamkamer ligt bijna altijd dicht aan de oppervlakte vlakbij de uitgang van een hol.

Het zand dat uit de dassenburchten is gegraven vormt voor de holopeningen grote stortbergen. Deze stortbergen kunnen kolossale afmetingen hebben. Er zijn stortbergen gemeten met een inhoud van wel 35 kubieke meter! De holopeningen en stortbergen van dassenburchten zijn trechtervormig en zo geplaatst dat ze de burcht optimaal ventileren. Geuren van de vijanden van de Das (mens, hond, wolf, beer) worden zo diep in de burcht naar de dassen gevoerd. Ze weten zo al, terwijl ze zelf nog onder de grond zijn, of de kust veilig is.

Dassenburchten bestaan meestal uit verschillende lagen (verdiepingen). Dit kan tot wel 4 meter diep zijn. Bij gevaar door bijvoorbeeld stropers die de burcht uitgraven, of een hondje dat in de burcht indringt, kunnen de dassen zich diep in de dassenburcht terugtrekken zodat ze hun veilige hol niet hoeven te verlaten.

In de afgelopen 20 jaar ben ik slechts tweemaal de das tegengekomen. Dit was 's avonds laat in het licht van de koplampen van de auto of trekker. Een bijzonder dier die je bijna nooit ziet maar wel zijn sporen nalaat.

Brord Sloot